

تدوین الگوی ارتقاء صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در افق ده ساله با رویکرد آینده پژوهی

جلیل عباسپور^۱

دکتر ایرج سلطانی^۲

دکتر اکبر نیلی پور طباطبائی^۳

چکیده

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی و پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را کلیه معلمان آموزش و پرورش دوره ابتدایی شهرهای اصفهان، تهران و شهرکرد به تعداد ۲۱۱۱۵ نفر تشکیل داده‌اند که بر اساس فرمول کوکران تعداد ۴۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی بوده است که از بین نواحی شش‌گانه شهر اصفهان نوزدگانه شهر تهران و دوگانه شهرکرد حجم نمونه انتخاب شده‌اند. ابزار گردآوری اطلاعات آزمون محقق ساخته بوده است که حاوی ۱۱۶ سؤال با مقیاس لیکرت بوده است. روایی محتوایی توسط اساتید محترم راهنما و مشاور و صاحب نظران این حوزه مورد تأیید و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ (۰/۸۱) برآورد شده است. داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی (جداول فراوانی، درصد و نمودار) و آمار استنباطی (آزمون خی دو) به کمک نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان داد بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه توسعه حرفه‌ای معلمان در بعد مهارت‌های آموزشی، از نظر معلمان با ۴/۳۲ و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد مهارت‌های ارتباطی، با ۳/۳۵ بوده است. بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه توانمندسازی معلمان در بعد صلاحیت‌های شناختی، از نظر معلمان با ۴/۴۳ و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد سطح هویت با ۳/۵۳ بوده است. بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان در بعد مؤلفه شخصیتی، از نظر معلمان با ۴/۴۳ و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد مؤلفه توسعه حرفه‌ای با ۳/۵۹ بوده است. بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان در بعد صلاحیت‌های شناختی، از نظر معلمان با ۴/۵۲ و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد صلاحیت‌های مهارتی با ۳/۷۲ بوده است. بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه تعالی آموزشی معلمان در بعد نگرش، از نظر معلمان با ۴/۶ و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد نگرش با ۳/۵۲ بوده است.

کلیدواژه: صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان، توسعه حرفه‌ای معلمان، توانمندسازی معلمان، آموزه‌های دینی معلمان، تعالی آموزشی

^۱ دانشجوی دکترای رشته‌ی مدیریت استراتژیک گرایش آینده‌پژوهی

^۲ عضو هیات علمی دانشگاه خوراسگان soltani@yahoo.com

^۳ استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه اصفهان

مقدمه

آینده‌پژوهی مطالعه منظم آینده و آینده پژوهان به دنبال کشف، ابداع، ارایه آزمون و ارزیابی‌های آینده‌های ممکن، محتمل و مرجح‌اند. افراد باید با توسعه مهارت‌های خود به جای برخورد‌های انفعالی و از سرضعف، سرنوشت خود را فعلاانه تحت کنترل خویش در آورند. به نظر اسلاتر (۱۹۸۲) آینده‌پژوهی توانایی زیور و کردن هنجارها و سنت‌های پذیرفته شده است. آینده‌پژوهی مشتمل بر مجموعه تلاش‌هایی است که با استفاده از تجزیه و تحلیل منابع، الگوها و عوامل تغییر و یا ثبات، به تجسم آینده‌های بالقوه و برنامه‌ریزی برای آنها می‌پردازد و در برگیرنده گونه‌های ممکن محتمل و مطلوب برای دگرگونی از حال و به آینده می‌باشد.

از این‌رو، توجه به برنامه‌های تربیت معلم همگام با تحولات جهانی در عصری که عصر دانایی و فناوری اطلاعات نامیده شده، از مهمترین بحث‌هایی است که توجه صاحب‌نظران را به خود جلب کرده است. دانشگاه فرهنگیان در تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز آموزش و پرورش نقشی مهم و اساسی داشته و در طراحی برنامه درسی با رویکرد شناسایی استعداد‌های دانش‌آموزان برای دانشجو معلمان، در تغییر نگرش آن‌ها و رسمیت بخشیدن به این موضوع در فعالیت‌های آینده کلاسی تأثیر بسزایی دارد. این موضوع که دانشجویان در دانشگاه فرهنگیان با چه برنامه‌ها و صلاحیت‌هایی وارد عرصه تربیت معلم شوند، یک سؤال اصلی و بنیانی است. از این‌رو، شایستگی محوری، انعطاف‌پذیری، تربیت‌محوری، علمی‌گرایی و تلفیقی بودن برنامه‌های درسی از جمله رویکردهای حاکم بر برنامه‌های درسی تربیت معلم است (موسی‌پور، ۱۳۹۴).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مبانی نظری

عنصر اصلی برنامه‌ریزی درسی، محتوای درس است. تشخیص مهارت‌ها و دانشی که فراگیر باید کسب کند مطلبی نیست که بتوان به سهولت از آن گذشت. پژوهشگران آموزشی و دانشمندان برای پاسخ به این سؤال که: «چه عناصر و مهارت‌های علمی مناسب گنجانیده شدن در برنامه درسی است»، رویه‌های نظام‌مندی به وجود آورده‌اند. از آنجا که معمولاً امر تعیین محتوای درسی به هنگام تدوین برنامه درسی دوره‌ها در مدرسه انجام می‌گیرد، اغلب معلمان بویژه گروه تازه کارتر، در فرایند تعیین محتوای درس درگیر نمی‌شوند. با این وجود، آنان در بازمینی و به روز کردن محتوا مخصوصاً در مورد موضوعاتی که محتوایشان دستخوش تغییرات سریع است، بکرات با محتوای درس نیز سروکار خواهند داشت (هانتلی؛ ۲۰۰۸).

بنابراین، بطور کلی شایستگی‌های معلم به ۳ بخش عمده (مهارت‌های عمومی، مهارت‌های تحقیق و مهارت‌های حرفه‌ای) تقسیم می‌شود؛ که در بخش مهارت‌های حرفه‌ای، داشتن مهارت عملی در اداره و مدیریت کلاس، طراحی، اجرای ارزشیابی و انتخاب روش‌های مناسب تدریس برای یاددهی-یادگیری مهم است؛ و همچنین معلم علاوه بر شایستگی عقلانی و صلاحیت علمی نه تنها باید دارای اطلاعات و نگرش‌های تربیتی باشد؛ بلکه باید بتواند آن‌ها را در عرصه عمل یعنی در آموختن و هدایت کردن به مورد اجرا بگذارد. پس معلم باید دارای مهارت‌هایی مانند؛ آشنایی با روش تدریس، طراحی آموزشی و ارزشیابی باشد (تقی پورظهیر، ۱۳۸۷). به اعتقاد و باور بسیاری از متخصصان و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت، یادگیری مهارت‌های حرفه‌ای از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. تا آنجا که معلمی که به اندازه کافی مهارت‌های تدریس را تجربه نکرده باشد معلم بدون صلاحیت خواننده می‌شود (رئوف، ۱۳۸۶). هانتلی (۲۰۰۳) نیز در پژوهشی کیفی، صلاحیت معلمان را در ۶ دسته آماده‌سازی مناسب، داشتن دانش پایه عمیق برای تسهیل یادگیری، استفاده از راهبردهای مختلف مدیریت رفتار فراگیران، برقراری ارتباط مؤثر با ذی‌نفعان مدرسه، حرفه‌ای عمل کردن و خودآگاهی طبقه‌بندی نموده است.

تدریس امر ساده‌ای نیست و معلم در تدریس با متغیرهای مختلفی سر و کار دارد، شناخت و کنترل همه عوامل و متغیرها کار آسانی نیست و شاید بتوان گفت غیرممکن است. بدون شک در ایجاد

محیط یادگیری عواملی همچون ویژگی‌های معلم و شاگرد، ساخت نظام آموزشی، محتوای آموزشی و ده‌ها متغیر دیگر می‌تواند مؤثر باشد. اساسی‌ترین عامل برای ایجاد موقعیت مطلوب در تحقق هدف‌های آموزشی معلم است. تسلط به محتوا و موضوع درس از مهمترین ویژگی‌های معلم است اما معلم علاوه بر داشتن محتوای غنی علمی، باید از فنون و مهارت‌های آموزشی، روش‌های ارائه محتوا و چگونگی برقراری ارتباط، نظریه‌های جدید ارتباطی و از دانش‌های جدید روانشناسی و علوم رفتاری بویژه روانشناسی تدریس و یادگیری آگاهی کافی داشته باشد. چنست و کولن (۲۰۱۴) در پژوهش خود نشان دادند که مدیریت کلاسی، استراتژی‌های آموزشی و فعالیت‌های دانش‌آموزان همبستگی مثبت با تعهد معلمان به این حرفه دارد. منا، هنیسن و لوگران (۲۰۱۷) نیز در پژوهشی ابراز داشته‌اند که رویکرد دانش محور معلمان منجر به بهبود و توسعه حرفه معلمی شده و بین دانش مهارت حرفه‌ای معلم قبل از آموزش در میزان یادگیری معلمان در جهت توسعه حرفه‌ای رابطه معناداری وجود دارد.

در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۱) آمده است که، معلمان باید قادر باشند همسو با تحولات علمی و متناسب با نیازهای جامعه، توانایی‌های دانشی و روشی خود را ارتقاء دهند و زمینه لازم را برای یادگیری مداوم خود و دانش‌آموزان ایجاد کنند. قادری و غلامی (۱۳۹۴) در پژوهش خود نشان دادند که معلمان دیدگاه مثبتی نسبت به روش تحقیق اقدام‌پژوهی برای بررسی و حل مسائل آموزشی دارند. خوشروی‌ان (۱۳۹۵) در پژوهش خود نشان داد که بین شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان و مؤلفه‌های خودکارآمدی رابطه قابل توجهی وجود دارد. مرادی پردنجانی، امیدی ارجنکی و سبزواری (۱۳۹۵) در پژوهش خود نشان دادند که مؤلفه‌های کاربست نگرش آینده پژوهانه، رایه تصویری از وضعیت آینده فناوری‌های آموزشی، بهبود فرایندها و دیدگاه آموزش و یادگیری مجازی، و نگرش سیستم دانش آینده از صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در آینده خواهد بود.

در بسیاری از کشورهای جهان، ارتقای سطح مهارت‌های حرفه‌ای معلمان و تخصص‌گرایی، به مشارکت بیشتر آنان در فرایند تصمیم‌گیری برای برنامه‌های درسی منجر شده است (ماریاتورس، ترجمه مجیدی، ۱۳۸۰). از این‌رو، در نظام آموزشی هر کشور، اهمیت معلمان به ویژه در آموزش ابتدایی انکارناپذیر است. نقش نوین معلم در قرن بیست و یکم ایجاب می‌کند که اقدام‌های یکپارچه و فوری به عمل‌آید، در غیر این صورت هدفهایی که برای پایان قرن و پس از آن مد نظر قرار گرفته

^۷Chensnut & Cullen

^۸Mena, Hennissen & Loughran

دست نیافتنی باقی خواهد ماند. (موسی پور، ۱۳۸۴) ابراز داشته است معلمان با صلاحیت حرفه‌ای باید دانش و اطلاعات کافی، نگرش مثبت و شخصیت قوی داشته باشد و از مهارت‌های هوشی، عملی و مهارت‌های اجتماعی برخوردار باشند. مطالعات آنتوی (۱۹۹۲) و لایستر و همکاران (۲۰۰۹) نشان داد، آینده‌پژوهی بر کیفیت آموزش و پرورش و برنامه‌های درسی اثرگذار است. بنگز و همکاران (۲۰۱۰)، معتقدند که آموزش آینده‌پژوهی موجب اصلاحات و تغییرات مورد نیاز در صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان و آموزش و پرورش می‌شود.

آینده‌پژوهی دنبال کشف و تجویز آینده مطلوب برای انسان‌هاست. برای بهبود بهره‌وری منابع انسانی در آموزش عالی باید به نیازهای آن‌ها توجه کرده تا بدین روش توانایی آن‌ها تقویت شود (شفیع پور مطلق و همکاران (۱۳۹۲)). در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۱)، شایستگی‌هایی برای معلمان و پاسخگویی به نیازهای آموزشی در عصر جدید مطرح شده است که معلمان هزاره سوم باید به آن مجهز باشند، خصوصیاتى مانند: برخورداری از دانش علمی و دانشگاهی همسو با تحولات حوزه علمی ذی‌ربط؛ استفاده از روش‌های تدریس متنوع؛ توانایی ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان برای یادگیری مداوم؛ درک عمیق از فناوری و چگونگی ورود آن به برنامه درسی؛ توانایی مشارکت با یکدیگر و بهره‌گیری از تجارب تازه برای رشد مهارت‌های حرفه‌ای خود.

از این‌رو، با مرور برخی از تحقیقات انجام شده به روشنی می‌توان دریافت که معلمان از مهارت‌های حرفه‌ای لازم از جمله روش‌های تدریس متنوع، توانایی ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان برای یادگیری مداوم، درک عمیق از فناوری، مدیریت و رهبری کلاس درس، برخوردار نیستند. در این زمینه، کاستی‌ها و نارسایی‌های جدی وجود دارد که در ناکارآمدی آن‌ها و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان نقش تعیین‌کننده‌ای ایفا می‌کند. لذا تحقیق حاضر درصدد بررسی مؤلفه‌های مستخرجه از مطالعات یاد شده با رویکرد آینده‌پژوهی می‌باشد، تا بدست آید که چه اندازه با توسعه و ارتقای حرفه‌ای معلمان تناسب وجود دارد.

لذا در این پژوهش به بررسی سوالات اساسی الگوی ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان بر رویکرد آینده‌پژوهی پرداخته شده است.

^۹ Antony

^۱ Layster, et al.

^۱ Bengz, et al.

سؤالات پژوهش

سوال (۱): دیدگاه معلمان در رابطه با توسعه حرفه‌ای معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

سوال (۲): دیدگاه معلمان در رابطه با توانمندسازی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

سوال (۳): دیدگاه معلمان در رابطه با رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

سوال (۴): دیدگاه معلمان در رابطه با تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

سوال (۵): دیدگاه معلمان در رابطه با تعالی آموزشی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

سوال (۶): الگوی پیشنهادی ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان بر رویکرد آینده‌پژوهی چه مولفه‌هایی باید داشته باشد؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی و پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش را کلیه معلمان آموزش و پرورش دوره ابتدایی شهرهای اصفهان، تهران و شهرکرد به تعداد ۲۱۱۱۵ نفر تشکیل داده‌اند که بر اساس فرمول کوکران تعداد ۴۰۰ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای تصادفی بوده است که از بین نواحی شش‌گانه شهر اصفهان نوزدگانه شهر تهران و دوگانه شهرکرد انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات آزمون محقق ساخته و حاوی ۱۱۶ سؤال با مقیاس لیکرت بوده است. روایی آن توسط اساتید راهنما و مشاور و صاحب نظران این حوزه مورد تأیید قرار گرفته و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ (۰/۸۱) برآورد شده است. داده‌ها تحقیق در دو سطح آمار توصیفی (جداول فراوانی، درصد و نمودار) و آمار استنباطی (آزمون خی دو) به کمک نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده است.

یافته‌های پژوهش

سوال (۱): دیدگاه معلمان در رابطه با توسعه حرفه‌ای معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

جدول (۱) فراوانی پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان در رابطه با ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان (توسعه حرفه‌ای معلمان)

میانگین	فراوانی					گویه‌ها		
	خیلی کم	کم	تاحدی	زیاد	خیلی زیاد			
۴/۳۲	۰	۱۰	۳۴	۱۴۱	۱۶۹	روشهایی تدریس	مهارتهای آموزشی	توسعه حرفه‌ای معلمان
۳/۸۷	۰	۳۱	۷۲	۱۶۲	۸۹	ارزیابی عملکرد		
۳/۷۱	۲	۳۲	۱۱۱	۱۳۱	۴۵	سبک‌های مختلف یادگیری		
۴/۲۳	۰	۱۳	۴۵	۱۴۵	۱۵۱	توانایی انتقال، نشر و گسترش دانش	مهارتهای پژوهشی	
۳/۷۵	۱	۲۹	۱۰۱	۱۵۰	۷۳	نوشتاری در پژوهش		
۴/۳۱	۰	۸	۴۰	۱۴۰	۱۶۶	مدیریت پروژه تحقیق		
۴/۱	۰	۱۴	۵۲	۱۷۲	۱۱۶	استفاده از فن آوری اطلاعات	مهارتهای اجرایی	
۳/۷۲	۰	۳۲	۱۰۵	۱۴۵	۷۲	مهارت کار تیمی در پژوهش		
۳/۷۳	۰	۳۱	۱۱۱	۱۳۸	۷۴	انتشار نتایج تحقیق		
۴/۱۶	۰	۱۴	۴۶	۱۶۲	۱۳۲	رهبری اثربخش	مهارتهای ارتباطی	
۳/۷۲	۰	۳۴	۱۰۸	۱۳۶	۷۶	مدیریت اجرایی و سبک‌های آن		
۳/۷۴	۱	۳۴	۹۴	۱۵۱	۷۴	همکاری با واحدهای اجرایی		
۳/۷۹	۱	۳۰	۹۶	۱۴۳	۸۴	ارتباطات شفاهی و نوشتاری	مهارتهای ارتباطی	
۳/۷۸	۱	۲۶	۱۰۷	۱۳۴	۸۶	مدیریت زمان		
۳/۷	۱	۲۶	۱۲۹	۱۲۰	۷۸	هدفگذاری مؤثر فردی و حرفه ای		
۳/۷۶	۱	۲۶	۱۰۸	۱۴۰	۷۹	مدیریت استرس		
۳/۳۵	۰	۸	۲۶	۱۵۴	۱۶۶	حل مشکلات و تعارضات		
۳/۷۸	۰	۳۰	۹۸	۱۴۶	۸۰	نقش خود و محیط کاری		
۴/۱۴	۰	۲۰	۵۶	۱۳۳	۱۴۵	استفاده از تجارب همکاران	کل	
۳/۹۳								

یافته‌های جدول شماره (۱) حاکی از آن است که بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه توسعه حرفه‌ای معلمان در بعد مهارتهای آموزشی، از نظر معلمان با ۴/۳۲ مربوط به گویه شماره ۱

" آگاه کردن معلمان از روش‌های تدریس نوین " و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد مهارت‌های ارتباطی، با ۳/۳۵ مربوط به گویه شماره ۱۷ " حل مشکلات و تعارض‌ها " بوده است.

جدول (۲): نتایج آزمون t تک متغیره، مقایسه میانگین نمرات توسعه حرفه‌ای معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها با میانگین فرضی ۳

میانگین فرضی ۳				
میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
۳/۹۳	۰/۳۲۵	۵۲/۸	۳۵۳	۰/۰۰۰۱

براساس یافته‌های جدول شماره (۲) میانگین نمرات توسعه حرفه‌ای معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای معلمان، از نظر مشارکت‌کنندگان، ۳/۹۳ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان، نشان می‌دهد که متوسط نمرات نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان نسبت به توسعه حرفه‌ای معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای آن‌ها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می‌توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت‌کنندگان، توسعه حرفه‌ای معلمان یکی از راه‌های ارتقای کیفیت حرفه‌ای معلمان است ($p < ۰/۰۱$).

سوال (۲): دیدگاه معلمان در رابطه با توانمندسازی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

جدول (۳) فراوانی پاسخهای مشارکت‌کنندگان در رابطه با ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان (توانمندسازی معلمان)

میانگین	فراوانی					گویه‌ها	توانمندسازی معلمان
	خیلی کم	کم	تاحدی	زیاد	خیلی زیاد		
۴/۴۳	۰	۷	۲۰	۱۳۷	۱۹۰	شناخت انسان و دیدگاه تربیتی معلم	صلاحیت‌های شناختی
۳/۷۳	۰	۳۲	۱۰۸	۱۴۲	۷۲	شناخت اهداف و مبانی و اصول مورد بحث	
۳/۷۲	۰	۳۰	۱۱۰	۱۳۹	۷۵	شناخت حوزه تخصصی خود	
۴/۲۳	۰	۱۶	۵۲	۱۲۷	۱۵۹	مسئولیت‌پذیری و تعهد حرفه‌ای	صلاحیت‌های عاطفی
۳/۷۲	۰	۳۳	۱۱۱	۱۳۴	۷۶	گشاده رویی	
۳/۷۴	۱	۳۳	۹۵	۱۵۱	۷۴	روحیه پژوهش‌گری	
۳/۷۷	۰	۳۵	۹۶	۱۳۹	۸۴	احترام	

میانگین	فراوانی					گویه ها			
	خیلی کم	کم	تاحدی	زیاد	خیلی زیاد				
۴/۱۸	۲	۱۹	۴۸	۱۳۵	۱۵۰	مهارت تدریس	صلاحیت های	توانمندسازی معلمان	
۳/۷۴	۱	۲۸	۱۰۱	۱۵۶	۶۸	مهارت ارزیابی	مهاری		
۴/۵۱	۰	۳	۱۶	۱۳۲	۲۰۳	مهارت برنامه ریزی			
۳/۶۹	۹	۳۱	۲۰۲	۱۴۳	۶۹	مدرسه	سطح شرایط		
۳/۶۳	۸	۳۵	۱۱۳	۱۳۰	۶۸	کلاس	محیطی		
۴/۳۵	۰	۹	۳۴	۱۳۵	۱۷۶	دانش آموز			
۴/۴۱	۰	۱۰	۲۰	۱۳۸	۱۸۶	نگرش معلمان	سطح رفتارها		
۳/۸۱	۲	۳۰	۹۴	۱۳۹	۸۹	دانش	سطح		
۴/۴۲	۰	۶	۳۲	۱۲۴	۱۹۲	ارزش	اعتقادات		
۳/۵۹	۵	۳۸	۱۲۱	۱۲۲	۶۸	ویژگی های شخصیتی	سطح هویت		
۳/۵۳	۲	۴۸	۱۳۳	۱۰۵	۶۶	علائق			
۳/۷۵	۰	۳۶	۹۷	۱۳۹	۸۲	ویژگی های بدنی			
۴/۰۹	۰	۲۰	۶۴	۱۳۴	۱۳۶	زندگی نامه شخصی			
۴/۵۱	۰	۵	۱۱	۱۳۷	۲۰۱	بیش نسبت به جهان بینی	سطح رسالت		
۳/۶۶	۰	۴۰	۱۰۸	۱۳۶	۷۰	جهان هستی			
۳/۷۲	۰	۳۸	۹۹	۱۴۳	۷۴	ماهیت انسان			
۳/۶۴	۰	۴۲	۱۱۳	۱۳۱	۶۸	هدف آفرینش			
۳/۹۴							کل		

یافته های جدول شماره (۳) حاکی از آن است که بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه توانمندسازی معلمان در بعد صلاحیت های شناختی، از نظر معلمان با ۴/۴۳ مربوط به گوئی شماره ۱ " شناخت انسان و دیدگاه تربیتی معلم " و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد سطح هویت با ۳/۵۳ مربوط به گوئی شماره ۱۸ " علائق " بوده است.

جدول (۴): نتایج آزمون t تک متغیره، مقایسه میانگین نمرات توانمندسازی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت های حرفه ای آنها با میانگین فرضی ۳

میانگین فرضی ۳				
میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
۳/۹۴	۰/۲۵۰	۷۰/۳۵	۳۵۳	۰/۰۰۰۱

براساس یافته های جدول شماره (۴) میانگین نمرات توانمندسازی معلمان به منظور ارتقای حرفه ای معلمان، از نظر مشارکت کنندگان، ۳/۹۴ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون

t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان، نشان می‌دهد که متوسط نمرات نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان نسبت به توانمندسازی معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای آنها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می‌توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت‌کنندگان، توانمندسازی معلمان، یکی از راه‌های ارتقای کیفیت حرفه‌ای معلمان است ($p < 0/01$).

سوال (۳): دیدگاه معلمان در رابطه با رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آنها چگونه است؟

جدول (۵) فراوانی پاسخهای مشارکت‌کنندگان در رابطه با ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان (رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان)

میانگین	فراوانی					گروه‌ها		رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان
	خیلی کم	کم	تاحدی	زیاد	خیلی زیاد			
۳/۶۹	۱	۲۸	۱۲۳	۱۳۰	۷۲	داشتن اعتماد بنفس	مؤلفه رفتاری	
۴/۴۳	۰	۱۱	۳۱	۱۷۲	۱۴۰	ثبات عاطفی	مؤلفه	
۳/۹۶	۰	۲۴	۷۴	۱۴۹	۱۰۷	توانایی کنترل هیجانات	شخصیتی	
۳/۶۱	۲	۴۰	۱۱۵	۱۳۳	۶۴	پاسخگویی به دانش‌آموزان	مؤلفه	
۴/۱۷	۰	۱۰	۴۷	۱۷۱	۱۲۶	پاسخگویی به والدین	اجتماعی	
۳/۶۲	۴	۳۸	۱۱۶	۱۲۶	۷۰	پاسخگویی به جامعه	مؤلفه مدیریتی	
۳/۹۸	۵	۱۹	۵۹	۱۶۶	۱۰۵	توانایی خود ارزیابی		
۳/۶۳	۷	۳۴	۱۱۲	۱۳۲	۶۹	اخلاقیات	مؤلفه اخلاقی	
۳/۷۴	۳	۳۲	۹۸	۱۴۲	۷۹	ارزش‌ها		
۴/۲۸	۰	۹	۲۷	۱۷۴	۱۴۴	مذهب		
۴/۳۱	۱	۶	۲۳	۱۷۶	۱۴۸	روش‌های مؤثر انتقال دانش به دیگران	مؤلفه توسعه فردی	
۳/۶۸	۵	۲۹	۱۲۱	۱۱۹	۸۰	همکاری با دانشگاه	مؤلفه توسعه حرفه‌ای	
۳/۵۹	۵	۳۷	۱۲۲	۱۲۲	۶۸	همکاری با موسسات آموزشی		
۴/۴۱	۰	۳	۱۰	۱۸۱	۱۶۰	دوره‌های بدو خدمت	مؤلفه دانش افزایی	
۴/۳۴	۰	۷	۱۷	۱۷۷	۱۵۳	دوره‌های ضمن خدمت		
۳/۷۸	۰	۳۳	۹۷	۱۳۸	۸۶	تفکر تحلیلی	مؤلفه فکری	
۳/۷۶	۰	۳۷	۹۱	۱۴۴	۸۲	مهارت استفاده از فن آوری در آموزش	مؤلفه فن آوری	
۳/۹۲							کل	

یافته‌های جدول شماره (۵) حاکی از آن است که بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان در بعد مؤلفه شخصیتی، از نظر معلمان با ۴/۴۳ مربوط به گویه شماره ۲ " ثبات عاطفی " و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد مؤلفه توسعه حرفه‌ای با ۳/۵۹ مربوط به گویه شماره ۱۳ " همکاری با موسسات آموزشی " بوده است

جدول (۶): نتایج آزمون t تک متغیره، مقایسه میانگین نمرات رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای

صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها با میانگین فرضی ۳

میانگین فرضی ۳				
میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
۳/۹۲	۰/۲۹	۶۰/۵	۳۵۳	۰/۰۰۰۱

براساس یافته‌های جدول شماره (۶) میانگین نمرات رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای معلمان، از نظر مشارکت‌کنندگان، ۳/۹۲ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان، نشان می‌دهد که متوسط نمرات نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان نسبت به رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای آن‌ها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می‌توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت‌کنندگان رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان یکی از راه‌های ارتقای کیفیت حرفه‌ای معلمان است ($p < ۰/۰۱$).

سوال (۴): دیدگاه معلمان در رابطه با تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

جدول (۷) فراوانی پاسخهای مشارکت‌کنندگان در رابطه با ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان (تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان)

میانگین	فراوانی					گویه‌ها	صلاحیت‌های شناختی	تأکید بر آموزه‌های دینی
	خیلی کم	کم	تاحدی	زیاد	خیلی زیاد			
۳/۸۷	۰	۳۰	۱۰۲	۱۲۶	۹۶	اعتقاد به جهان بینی توحیدی	صلاحیت‌های شناختی	تأکید بر آموزه‌های دینی
۴/۴۱	۰	۶	۱۴	۱۶۱	۱۷۳	شناخت انسان و دیدگاه تربیتی معلم		
۴/۳۴	۱	۷	۲۸	۱۵۱	۱۶۷	مداومت و استمرار در فراگیری دانش		

۳/۷۸	۰	۳۰	۱۰۲	۱۳۶	۸۶	تجربه اندوزی		
۴/۵۲	۰	۰	۳	۱۶۴	۱۸۷	شناخت تفاوت‌های فردی مخاطبان		
۳/۷۳	۰	۳۱	۱۱۳	۱۳۰	۸۰	اخلاص نیت	صلاحیت‌های ارزشی	
۳/۷۴	۰	۳۲	۱۰۴	۱۴۱	۷۷	اتکا به مبدا فاعلی (توکل)		
۳/۷۴	۰	۳۰	۱۱۰	۱۳۶	۷۸	التزام به حدود الهی		
۳/۷۴	۰	۹	۲۶	۱۵۹	۱۶۰	تواضع و فروتنی		
۴/۳۳	۰	۳۰	۱۰۱	۱۳۵	۸۸	تعهد و تخصص حرفه ای		
۳/۷۹	۰	۰	۶	۱۷۱	۱۷۷	امانت داری		
۴/۴۸	۱	۲۸	۹۵	۱۴۳	۸۷	عمل گرایی در جریان علم		
۳/۸۱	۱	۲۷	۱۲۵	۱۲۲	۷۹	نشر علم		
۳/۸۰	۱	۲۵	۱۰۶	۱۳۱	۹۱	شروع با بسم ا. .	صلاحیت‌های مهارتی	تأکید بر آموزه‌های دینی
۳/۷۸	۱	۲۵	۱۲۷	۱۲۰	۸۱	وضو و طهارت		
۳/۷۲	۱	۲۵	۱۰۸	۱۳۶	۸۴	اعتراف به عجز علمی		
۴/۳۶	۰	۷	۲۵	۱۵۵	۱۶۷	ایجاد شوق و دل‌بستگی به علم و دانش در شاگرد		
۴/۳۷	۰	۷	۱۹	۱۶۴	۱۶۴	احترام به طالب علم		
۴/۱۶	۰	۱۷	۵۱	۱۴۴	۱۴۲	تلاش در تفهیم دانش		
۴/۰۱						کل		

یافته‌های جدول شماره (۷) حاکی از آن است که بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان در بعد صلاحیت‌های شناختی، از نظر معلمان با ۴/۵۲ مربوط به گویه شماره ۵ "شناخت تفاوت‌های فردی مخاطبان" و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد صلاحیت‌های مهارتی با ۳/۷۲ مربوط به گویه شماره ۱۵ "اعتراف به عجز علمی" بوده است

جدول (۸): نتایج آزمون t تک متغیره، مقایسه میانگین نمرات تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها با میانگین فرضی ۳

میانگین فرضی ۳				
میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
۴/۰۱	۰/۳۱	۶۱/۶۸	۳۵۴	۰/۰۰۰۱

براساس یافته‌های جدول شماره (۸) میانگین نمرات تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای معلمان، از نظر مشارکت‌کنندگان، $4/01$ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان، نشان می‌دهد که متوسط نمرات نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان نسبت به تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای آن‌ها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می‌توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت‌کنندگان تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان یکی از راه‌های ارتقای کیفیت حرفه‌ای معلمان است ($p < 0/01$).

سوال (۵): دیدگاه معلمان در رابطه با تعالی آموزشی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها چگونه است؟

جدول (۹) فراوانی پاسخهای مشارکت‌کنندگان در رابطه با ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان (تعالی آموزشی

معلمان)

میانگین	فراوانی					گویه ها	دانش	تعالی آموزشی
	خیلی کم	کم	تاحدی	زیاد	خیلی زیاد			
۳/۴۷	۳	۴۷	۱۴۷	۹۶	۶۱	مواد موضوعی		
۴/۴۲	۰	۳	۵	۱۸۷	۱۵۹	مسائل یاددهی - یادگیری		
۴/۴	۰	۴	۹	۱۸۱	۱۶۰	روش‌های تدریس		
۳/۷۶	۰	۳۱	۹۹	۱۴۵	۷۹	تجارب یادگیری و تدریس		
۳/۷۵	۱	۲۹	۱۰۱	۱۵۰	۷۳	رسانه‌ها و مواد آموزشی		
۴/۴۵	۰	۱	۶	۱۸۰	۱۶۷	فناوری اطلاعات و ارتباطات		
۴/۳۲	۰	۷	۲۱	۱۷۷	۱۴۹	روش‌های ایجاد انگیزه		
۳/۷۳	۰	۳۲	۱۰۴	۱۴۴	۷۴	مدیریت کلاس		
۳/۷۲	۰	۳۱	۱۱۰	۱۳۹	۷۴	ارزشیابی		
۳/۶۹	۰	۳۳	۱۱۲	۱۴۰	۶۹	طرح درس نویسی		
۴/۵	۰	۰	۱	۱۷۵	۱۷۸	اجرای درس پژوهی		
۳/۷۵	۱	۳۳	۹۴	۱۵۲	۷۴	گزارش نویسی درس پژوهی		
۳/۷۹	۱	۲۹	۹۶	۱۴۴	۸۴	حل مسئله‌یابی		
۴/۶	۰	۳	۱۰	۱۱۳	۲۲۸	حل مسئله		
۴/۳۸	۰	۲	۱۰	۱۱۲	۲۳۰	تفکر انتقادی		
۳/۷	۰	۸	۳۵	۱۲۷	۱۸۴	تفکر خلاق		

۳/۷۸	۱	۲۷	۱۲۱	۱۳۲	۷۳	اجرای روش‌های تدریس	مهارت	تعالی آموزشی
۳/۷۶	۰	۲۹	۹۸	۱۴۷	۸۰	تنظیم تجارب		
۳/۶۱	۰	۳۵	۹۶	۱۴۰	۸۳	استفاده از رسانه		
۳/۷۴	۲	۴۰	۱۱۶	۱۳۲	۶۴	تولید رسانه		
۳/۶۳	۱	۲۷	۱۰۴	۱۵۳	۶۹	استفاده از فناوری‌های نوین		
۳/۶۹	۴	۳۸	۱۱۵	۱۲۵	۷۲	ایجاد انگیزه در دانش‌آموزان		
۳/۶۳	۵	۳۱	۱۰۳	۱۴۴	۷۱	مدیریت کلاس		
۳/۷۴	۷	۳۳	۱۱۳	۱۳۱	۷۰	ارزشیابی		
۳/۷۲	۳	۳۲	۹۹	۱۳۹	۸۱	طرح درس نویسی		
۴/۳۱	۴	۳۳	۹۸	۱۴۰	۷۹	انجام درس پژوهی		
۴/۲۳	۱	۱۸	۳۹	۱۰۷	۱۸۹	گزارش نویسی درس پژوهی		
۴/۲۲	۵	۱۵	۵۹	۹۰	۱۸۵	همکاری در ارتقاء دانش همکاران	نگرش	
۳/۷۱	۵	۳۴	۱۱۱	۱۱۳	۹۱	همکاری در ارتقاء مهارت همکاران		
۳/۵۲	۲	۴۷	۱۳۴	۱۰۵	۶۶	همکاری در حل مسائل همکاران		
۳/۷۵	۰	۳۶	۹۸	۱۳۸	۸۲	مذاکره به منظور یادگیری از همکاران		
۴/۵۲	۰	۸	۱۷	۱۱۲	۲۱۷	رضایت درونی از یادگیری		
۴/۵۵	۰	۶	۱۱	۱۱۹	۲۱۸	رضایت درونی از حل مسئله در تدریس		
۴/۵۱	۰	۱۰	۲۲	۹۹	۲۲۳	ایجاد انگیزه جهت انجام درس پژوهی		
۳/۷۱	۰	۳۸	۹۹	۱۴۳	۷۴	افزایش انگیزه نسبت به تدریس و یادگیری		
۳/۶۱	۰	۴۲	۱۱۳	۱۲۹	۷۰	افزایش علاقه نسبت به حل مسائل تدریس		
۳/۹۷								

یافته‌های جدول شماره (۹) حاکی از آن است که بیشترین میانگین نمره پاسخ در قسمت مؤلفه تعالی آموزشی معلمان در بعد نگرش، از نظر معلمان با ۴/۶ مربوط به گویه شماره ۱۴ "مهارت حل مسئله

" و کمترین میانگین نمره پاسخ در بعد نگرش با ۳/۵۲ مربوط به گویه شماره ۳۰ " همکاری در حل مسائل همکاران " بوده است.

جدول (۱۰): نتایج آزمون t تک متغیره، مقایسه میانگین نمرات تعالی آموزشی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت های حرفه ای آنها با میانگین فرضی ۳

میانگین فرضی ۳				
میانگین	انحراف معیار	T	درجه آزادی	سطح معناداری
۳/۹۷	۰/۲۲	۸۵/۹۸	۳۵۳	۰/۰۰۰۱

براساس یافته های جدول شماره (۵) میانگین نمرات تعالی آموزشی معلمان به منظور ارتقای حرفه ای معلمان، از نظر مشارکت کنندگان، ۳/۹۷ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت کنندگان، نشان می دهد که متوسط نمرات تعالی آموزشی مشارکت کنندگان نسبت به تأکید بر تعالی آموزشی معلمان به منظور ارتقای حرفه ای آنها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت کنندگان تعالی آموزشی معلمان یکی از راه های ارتقای کیفیت حرفه ای معلمان است ($p < ۰/۰۱$).

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

بحث و نتیجه گیری

نتایج پژوهش و دیدگاه معلمان در رابطه با توسعه حرفه‌ای معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای نشان داد:

میانگین نمرات توسعه حرفه‌ای معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای معلمان، از نظر مشارکت‌کنندگان، ۳/۹۳ بوده است که بالاتر از متوسط جامعه است. لذا می‌توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت‌کنندگان، توسعه حرفه‌ای معلمان یکی از راه‌های ارتقای کیفیت حرفه‌ای معلمان است ($p < 0/01$). نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های سبزواری (۱۳۹۵) و منا، هنینسن و لوگران (۲۰۱۷) همسو بوده است.

نتایج پژوهش و دیدگاه معلمان در رابطه با توانمندسازی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها نشان داد:

میانگین نمرات توانمندسازی معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای معلمان، از نظر مشارکت‌کنندگان، ۳/۹۴ است که بالاتر از متوسط جامعه است. لذا می‌توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت‌کنندگان، توانمندسازی معلمان، یکی از راه‌های ارتقای کیفیت حرفه‌ای معلمان است ($p < 0/01$). نتایج این پژوهش با پژوهش‌های مرادی پردنجانی، امیدی ارجنکی و سبزواری (۱۳۹۵) همسو بوده است.

نتایج پژوهش و دیدگاه معلمان در رابطه با رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای آن‌ها نشان داد:

میانگین نمرات رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای معلمان، از نظر مشارکت‌کنندگان، ۳/۹۲ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان، نشان می‌دهد که متوسط نمرات نگرش و دیدگاه مشارکت‌کنندگان نسبت به رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان به منظور ارتقای حرفه‌ای آن‌ها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می‌توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت‌کنندگان رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان یکی از راه‌های ارتقای کیفیت حرفه‌ای معلمان است ($p < 0/01$).

نتایج پژوهش و دیدگاه معلمان در رابطه با تأکید بر آموزه‌های دینی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای نشان داد:

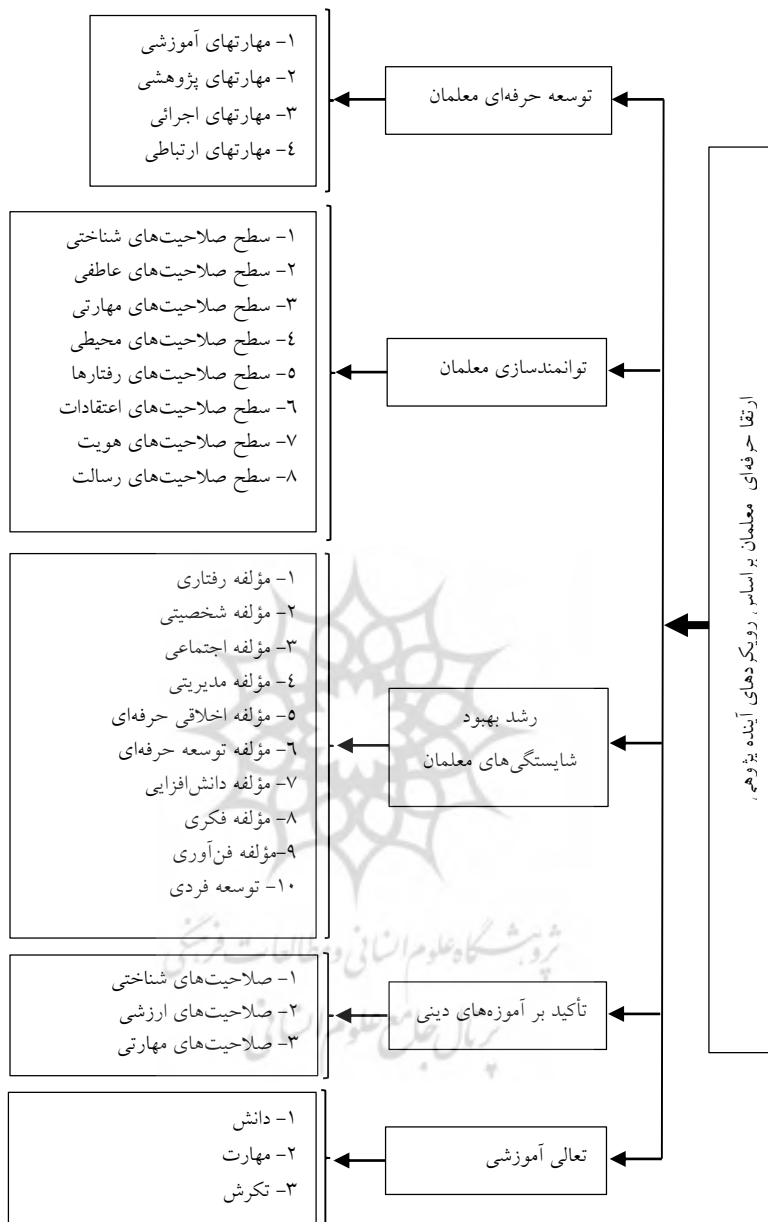
میانگین نمرات تأکید بر آموزه های دینی معلمان به منظور ارتقای حرفه ای معلمان، از نظر مشارکت کنندگان، ۴/۰۱ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت کنندگان، نشان می دهد که متوسط نمرات نگرش و دیدگاه مشارکت کنندگان نسبت به تأکید بر آموزه های دینی معلمان به منظور ارتقای حرفه ای آنها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت کنندگان تأکید بر آموزه های دینی معلمان یکی از راه های ارتقای کیفیت حرفه ای معلمان است ($p < ۰/۰۱$). نتایج این پژوهش با تحقیقات کهندل و همکاران (۱۳۹۴)، جنست و کولن (۲۰۱۴) همسو بوده است.

نتایج پژوهش و دیدگاه معلمان در رابطه با تعالی آموز شی معلمان به منظور ارتقای صلاحیت های حرفه ای آنها نیز نشان داد:

میانگین نمرات تعالی آموز شی معلمان به منظور ارتقای حرفه ای معلمان، از نظر مشارکت کنندگان، ۳/۹۷ است که بالاتر از متوسط جامعه است. همچنین نتایج آزمون t یک متغیره در مورد نگرش و دیدگاه مشارکت کنندگان، نشان می دهد که متوسط نمرات تعالی آموزشی مشارکت کنندگان نسبت به تأکید بر تعالی آموزشی معلمان به منظور ارتقای حرفه ای آنها بیشتر از متوسط جامعه است لذا می توان چنین بیان کرد که از نگاه مشارکت کنندگان تعالی آموزشی معلمان یکی از راه های ارتقای کیفیت حرفه ای معلمان است ($p < ۰/۰۱$).

با توجه به یافته های تحقیق به منظور رفع نارسائیه ها و اصلاح و بهبود کیفیت مهارت های حرفه ای معلمان الگوی پیشنهادی با رویکرد آینده پژوهی به شرح زیر تدوین می گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات تربیتی
رتال جامع علوم انسانی

نمودار (۱) الگوی پیشنهادی بومی ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان با رویکرد آینده پژوهی

همان طوری که در نمودار (۱) مشاهده می‌شود، الگوی بومی ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان دارای پنج بعد است که این پنج بعد عبارتند از: (۱) توسعه حرفه‌ای معلمان (۲) توانمندسازی معلمان، (۳) رشد و بهبود شایستگی‌های معلمان، (۴) تأکید بر آموزه‌های دینی، (۵) تعالی آموزشی. با توجه به یافته‌های تحقیق حاضر و پائین بودن میزان آگاهی مهارت‌های حرفه‌ای معلمان پیشنهاد می‌گردد که وزارت آموزش و پرورش برای ارتقای تواناییها و مهارت‌های حرفه‌ای معلمان به تدوین استانداردهای حرفه‌ای معلم از جهت رفتار و عملکرد با استفاده از تجارب بین‌المللی و شرایط بومی کشور اقدام نماید. از آنجائیکه در حال حاضر ارزشیابی مناسبی از میزان آگاهی معلمان در زمینه مهارت‌های حرفه‌ای آنان بعمل نمی‌آید و معلمان با اطلاعات زمان تحصیل خود و تجربیاتی که دارند به حرفه معلمی مشغول فعالیت می‌باشند این موضوع خود باعث بی‌توجهی آنان به مطالعه و عدم افزایش دانش و آگاهی‌های مورد نیاز شده است لذا پیشنهاد می‌گردد که معاونت نیروی انسانی در جهت ارتقای دانش معلمان آموزش و پرورش برنامه‌ای مناسب در طول سال تحصیلی و ایام تابستان برای معلمان در زمینه مذکور برنامه‌ریزی و اجرا نمایند. با توجه به اینکه معلمان جهت رشد و پیشرفت درسی دانش‌آموزان نیاز به آگاهی در زمینه روش‌های جدید تدریس دارند و با توجه به یافته‌های تحقیق که میزان آگاهی معلمان علوم انسانی در سطح متوسط می‌باشد، لذا پیشنهاد می‌گردد که کارگاه‌های آموزشی از طریق آموزش ضمن خدمت و براساس نیازسنجی علمی جهت آگاه کردن معلمان با روش‌های جدید آموزشی و متناسب کردن برنامه‌ها با نیازها و شرایط و امکانات صورت گیرد.

تقویت این باور که معلمی امری فنی و تخصصی است لذا ضروری است که همه مدیران مسئولان برنامه سطح در کشور باور کنند که معلمی مانند پزشکی و... به مهارت‌های حرفه‌ای لازم نیاز دارد و بدون کسب صلاحیت‌های لازم نمی‌توان در مدارس معلمی کرد بنابراین پیشنهاد می‌گردد به دانشگاه‌های تربیت معلم و تربیت دبیر اهمیت داده شود و تامین معلم از این طریق، مهمترین سیاست برنامه‌ریزی کشور و وزارت آموزش و پرورش باشد. برای افزایش توانایی و پیشرفت معلمان در زمینه اطلاعات تربیتی و بهبود مهارت‌های حرفه‌ای آنان لزوم برگزاری جشنواره الگوهای تدریس ضروری می‌باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد که آموزش و پرورش قبل از برگزاری این جشنواره با بکارگیری از اساتید مجرب و تشکیل کلاسهای آموزشی و کارگاهی در سطح مدرسه معلمان جهت شرکت در جشنواره‌ها آماده نمایند. از آنجایی که آشنایی معلمان با «پژوهش در عمل» یا «اقدام پژوهی» در ارتقای دانش و مهارت‌های حرفه‌ای آنان بسیار تاثیرگذار می‌باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد که تحقیق در عمل بعنوان روش موفقیت‌آمیز برای آمیختن عمل تدریس با تفکر و به منزله رویکردی

جدید در تحقیقات آموزشی و برنامه‌های درس تربیت معلم و آموزش ضمن خدمت معلمان به خاطر ویژگیها و حساس آن بطور روزافزونی جهت ارتقای کیفیت علمی تربیتی و افزایش کارایی معلمان بکار گرفته شود.

با توجه به یافته‌های پژوهش برگزاری دوره‌های آموزش تربیت معلم و ضمن خدمت از روشهای ارتقاء مهارتهای حرفه‌ای معلمان محسوب می‌شود اما ضرورت دارد و پیشنهاد می‌گردد که در محتوا و چگونگی برنامه‌های آموزش تربیت معلم و ضمن خدمت اصلاحاتی صورت گیرد و برنامه‌های آموزشی این دوره‌ها منطبق بر یافته‌های جدید روانشناسی و تعلیم و تربیت و سرعت نوآوریها و فناوریهای جدید باشد.

فهرست منابع

- تقی پور ظهیر، علی (۱۳۸۷). اصول و مبانی آموزش و پرورش. انتشارات دانشگاه پیام نور. چاپ چهارم.
- حسین پور، محمد؛ شریعتمداری، علی؛ نادری، عزت‌الله؛ سیف نراقی، مریم. (۱۳۸۶). نگرش استادان علوم تربیتی به سرفصلهای برنامه‌های تحصیلی رشته کاردانی و کارشناسی. پژوهش در برنامه‌ریزی درسی، دوره ۲۱، شماره ۱۵: ۱۱۸-۹۵
- خوشرویان، نصراله. (۱۳۹۵). بررسی رابطه شایستگی‌های حرفه‌ای معلمان با خودکار معلمان در مدارس ابتدایی شهرستان محمودآباد در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴. پایان نامه کارشناسی ارشد آموزش و بهسازی منابع انسانی، موسسه آموزش عالی سبز.
- دانش پژوه، زهرا؛ فرزاد، ولی‌اله. (۱۳۸۵). ارزشیابی مهارتهای حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی. فصلنامه و آوری آموزشی، شماره ۱۸، سال پنجم: ۱۷۰-۱۳۵
- رئوف، علی (۱۳۸۶). تربیت معلم و کارورزی. چاپ اول، تهران: نشر روان، ۲۰۸ صفحه.
- شعبانی، حسن (۱۳۸۶). مهارتهای آموزش و پرورش. انتشارات همت. چاپ بیست و یکم.
- شفیع زاده، حمید؛ سلیمانی، نادر؛ شوربایی، مریم. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت موجود صلاحیتهای حرفه‌ای معلمان مقطع ابتدایی شهرستان گرمسار. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، سال هشتم، شماره ۱: ۹۸-۸۳.
- قادری، مصطفی؛ غلامی، خلیل. (۱۳۹۴). بررسی ماهیت علمی تحقیقات انجام شده اقدام پژوهی توسط معلمان دوره ابتدایی. فصلنامه علمی تخصصی توسعه حرفه‌ای معلم، شماره ۱، سال اول: ۱۰۸-۸۵.
- کریمی، فریبا. (۱۳۸۷). مطالعه صلاحیتهای حرفه‌ای معلمان دوره ابتدایی، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، سال دوم، شماره ۴، ص ۱۶۶-۱۵۱.

- کهندل، مرضیه؛ کرمی، مرتضی؛ جعفری ثانی، حسین. (۱۳۹۴). اصلاح مقررات و بهبود ساختار آموزش ضمن خدمت راهکاری برای توسعه حرفه‌ای معلمان. سومین کنفرانس ملی آموزش و توسعه سرمایه انسانی.
- مرادی پردنجانی، حجت‌الله؛ امیدوی ارجنکی، رضوان؛ سیزواری، امیر (۱۳۹۵). طراحی الگویی برای نهادینه کردن آینده پژوهی در آموزش‌های فنی و حرفه‌ای. پنجمین همایش ملی و چهارمین همایش بین‌المللی مهارت آموزی و اشتغال.
- مشتاقی، سعید؛ نقاش زاده، مریم. (۱۳۹۳). ارائه الگوی صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان مقطع ابتدایی: مطالعه موردی معلمان شهرستان دزفول. اولین همایش علمی پژوهشی، علوم تربیتی و روانشناسی آسیای اجتماعی و فرهنگی ایران: ۸-۱.
- معروفی، یحیی؛ کرمی، زهره. (۱۳۹۴). درس پژوهی: رویکردی نوین در توسعه حرفه‌ای معلمان. مجله‌ی علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز، دوره ششم، سال ۲۲، شماره ۱: ۳۹-۶۶.
- ملکی، حسن. (۱۳۸۴). صلاحیت‌های حرفه معلمان. چاپ سوم، تهران: انتشارات مدرسه، ۱۰۴ صفحه.
- موسی پور، نعمت‌الله. (۱۳۸۴). آمادگی اعضای هیأت علمی برای پذیرش برنامه ریزی غیرمتمرکز در آموزش عالی. همایش تمرکز و عدم تمرکز در فرایند برنامه ریزی درسی، کرمان. http://www.civilica.com/paper-conf002-conf002_018.html
- Aloe Ariel. M . Jane Becker Betsy. (2009). Teacher verbal ability and school outcomes: Where is the evidence? *Journal of Educational Researcher* ۳۸(۸)، ۶۱۲-۶۱۳.
- Avalos B. (2005). *Learning to teach in the knowledge society: The case of Chile in Juan Manuel Moreno. learning to teach in the knowledge society final report world bank.*
- Bogler R. somech A. (2004). *influence of teacher empowerments on teachers organizational commitment professional commitment and organizational citizenship behavior in school teaching and teachers education.*
- Chensnut S . Cullen T. A. (2014). *Effects of self-effecacy emotional Intelligence and Preception of future work environment on preservice teacher commitment. The Teacher Eductor .Vol. 49 Issue2: 116-132.*
- Costter B . et al. (2005). *Quality requirements for teacher educators. Education and Teachers Research* ۲۱(۲): ۱۵۷-۱۷۶.
- Creswell J. w. (2012). *Research Design: Qualitative ,Quantitative and Mixed Methods Approaches. Thousand Oaks .CA: SAGE.*
- Desimone L. M. (2009). *Improving Impact Studies of Teachers' Professional Development: Toward Better Conceptualizations and Measures. Educational Researcher ISSN: 0013-189x available at http://Journals.sagepub.com/doi/abs/10.3102*

- **Hantly H. (2008).** *Teachers work: Beginning teachers conceptions of competence thesis. University of Cozeland Center.*
- **Hong J. C . Jeou-SHyan horng avd chan-li and lih-Juan chanlin. (2008).** *Competency disparity between pre- service teacher education and in- service teaching requirements in Taiwan. International Journal of educational development. vol28 no1 pp4-20*
- **Maleki H. (2004).** *Competencies teaching profession .Tehran: Publications Teacher* .۷۹. (□□□□□□□□)
- **Mena J . Hennissen P . Loughran J. (2017).** *Development pre-service teachers professional Knowledge of Teaching: The influence of mentoring. Teaching and Teacher Education .Vol. 66: 47-59.*
- **Razaghi H . Mansorikhah J. (2015)** *Investigating the relationship between personality traits of administrators and teachers Empowerment(case study: public School of (JAVADABAD). American journal of social Science Research .vol. 1 . no. 3. 2015 pp. 141-146*
- **UNESCO. (2001).** *ICT Competency standards for teachers competency standards model.*
- **Vaillant D. (2007).** *Preparing Teachers for Inclusive Education in Latin A ercia Quartely Review of Comparative Education .Voll.*

